

Pastoraat bij echtscheiding

'Je bent en blijft een van ons'



Geef gescheiden mensen in de kerk het gevoel dat ze er nog helemaal bijhoren.

Beeld: SXC

Iedere echtscheiding is een drama. Voor het echtpaar zelf en hun eventuele kinderen, maar ook voor hun omgeving. Kun je als kerkgemeenschap nog iets betekenen voor mensen met huwelijksproblemen of is het daarvoor dan al te laat?

Giel Schormans

Ieder jaar vinden ongeveer 35.000 echtscheidingen plaats. Onder christenen is het percentage echtscheidingen lager, maar de stijgende aantallen zijn ook daar te zien. Een echtscheiding kan onder kerkmensen tot allerlei vragen leiden. Is echtscheiding voor een christen wel een mogelijkheid? En als het dan toch gebeurt, hoe dan verder? Wat zijn de ethische kaders waarbinnen je moet denken als het gaat om een nieuwe relatie of de inzegening van een tweede huwelijk? In kerkelijk Nederland wordt daar heel verschillend over gedacht. Wel duidelijk is, dat pastorale en diaconale begeleiding nodig is bij echtscheiding.

Groot verlies

Wie gaat scheiden verliest vaak veel. Er is verlies van de verwachtingen die je had toen je ging trouwen, verlies van de belofte die je voor God deed. Familieverhoudingen veranderen of lopen stuk. Er is vaak het verlies van een woning door verhuizing, er is verlies van inkomen (want een echtscheiding is duur), verlies van vrienden, verlies van status, verlies van identiteit: wie ben ik eigenlijk? Waarom is het mislukt?

Er is verlies van geloof misschien: waar was God al die jaren dat het niet ging? Waar is God voor mij nu ik mijn belofte niet heb kun-

Bij echtscheiding speelt er naast rouw ook een gevoel van falen

nen waarmaken? Verlies van eigenwaarde: wat stel ik voor? Soms is er ook verlies van de kerkelijke gemeenschap waartoe iemand hoorde. Omdat er een oordeel werd geveld, omdat er partij werd getrokken, omdat de een er nog iedere zondag zit en dat voor de ander onverdraaglijk is.

Bij echtscheiding is sprake van rouw, maar die is anders dan bij het overlijden van een echtgeno(o)t(e), omdat bij echtscheiding er naast het gemis ook vrijwel altijd het gevoel van falen meespeelt. En dat maakt dit rouwproces anders.

Oordelen

In de praktijk blijkt vaak dat pastorale hulp moeilijk is bij echtparen

met huwelijksproblemen. Als een predikant, ouderling of een ander vertrouwd iemand uit de kerk al te hulp wordt geroepen, dan is dat vaak in een te laat stadium. Wat het pastoraat bij een echtscheiding moeilijk maakt, is de neiging om als pastor partij te kiezen. Maar op het moment dat je dat doet, kun je niet meer beiden begeleiden.

Dat geldt trouwens voor de hele gemeente: vooroordelen spelen vaak een rol. 'Hij (of zij) zal wel...' 'Ik heb het wel zien aankomen, want zij...' Toch is het zaak je van een oordeel te onthouden, want je hebt als buitenstaander maar een beperkt zicht op de situatie. Je weet niet wat zich in de boezem van een huwelijk afspeelde. Dat is geen pleidooi voor vrijblijvendheid, maar voor zorgvuldigheid. Wie te maken krijgt met een echtpaar

dat wil scheiden, moet niet te snel oordelen, maar steun bieden aan beide partners.

Na een echtscheiding ligt iemands wereld aan scherven. En waar gescheiden mensen dan behoefte aan hebben is steun en veiligheid.

Een hand op de schouder, het gevoel erbij te horen, betrokken worden bij het gemeentelven. Het is belangrijk zo iemand te laten voelen: je bent en blijft een van ons, ook als zaken verkeerd zijn gelopen.

De vraag naar God moet ook aan de orde komen. Hoe ga je in het licht van de Bijbel om met wat er in je leven is gebeurd? Wat betekent dit voor jouw relatie met God? Wat doe je met je woede, wat doe je met je schuld? En wat betekent je geloof in God voor de omgang met die ander aan wie je zo'n pijn hebt geleden? De belofte die eenmaal is gedaan, namelijk om zorg te dragen voor het gezin, blijft ook na het huwelijk gelden. Ouders hebben de plicht om samen voor de kinderen te blijven zorgen, ook na de echtscheiding. De doopbelofte blijft gelden.

En daar ligt ook een taak voor de gemeente. Vaak gaat alle aandacht uit naar de ouders die gaan scheiden; kinderen worden snel vergeten. Dat is ook wel begrijpelijk. Het is vaak moeilijk om ze even apart te spreken te krijgen. Toch is het nodig dat er een duidelijk signaal wordt gegeven: we zien je en staan om je heen.

Het belang van preventie van echtscheiding kan niet genoeg worden benadrukt. Zorg als gemeente dat er regelmatig aandacht is voor het huwelijk. Organiseer bijvoorbeeld een Marriage Course, of een huwelijksvoorbereidings-

kring. Geef pasgetrouwen een mentorechtpaar met wie zij zo nu en dan gesprekken hebben. Stel het thema nu en dan in de prediking aan de orde, want er is meer nood dan zichtbaar is.

Echtscheidingskring

In een toenemend aantal kerken is zorg voor mensen die gescheiden zijn. Bijvoorbeeld door het samenstellen van echtscheidingsgroepen: kringwerk waar mensen elkaar helpen om een echtscheiding te verwerken. Professionele hulp wordt geboden door onder andere: Eleos, de Driehoek (christelijke GGZ) en

Veel aandacht gaat naar de ouders; kinderen worden snel vergeten

de Bres (Drachten). Voor meer informatie over de Marriage Course, zie: www.marriagecourse.nl

Giel Schormans is predikant van de PKN-gemeente in Workum.

Aan de slag

Gespreksvragen

1. Wordt in uw kerk wel eens gebeden voor gescheiden mensen? Vindt u dat belangrijk? Heeft u een oordeel over echtscheiding?
2. Kent u in uw gemeente mensen die behoefte kunnen hebben aan een echtscheidingskring?
3. Is er in uw hart en uw gemeente plaats voor mensen die gescheiden zijn? Waarom wel/niet? En hoe vertaalt zich dat?